

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Nc/3/2021
Identifikačné číslo spisu: 8818203464
Dátum vydania rozhodnutia: 10.03.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Martin Holíč
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:8818203464.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Sone Mesiarkinovej a sudcov JUDr. Mariána Sluka, PhD. a JUDr. Martina Holíča, vo veci starostlivosti súdu o maloletého I. Š.X., narodeného XX. R.S. XXXX, bývajúceho u matky, zastúpeného kolíznym opatrovníkom Ú. M., O. A. X. U. A. C. D., odbor sociálnych vecí a rodiny, oddelenie sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, so sídlom vo A. C. D., C. O. X, matkou ktorého je B.U. Š.L., bývajúca vo A. C. D., T. XXX/XX, o návrhu otca O. Š., bývajúceho v V., R.I. XXX/XX, na zmenu rozhodnutia o osobnej starostlivosti maloletého dieťaťa, vedenej na Okresnom súde Vranov nad Topľou pod sp. zn. 6 P 62/2019 a na Krajskom súde v Prešove pod sp. zn. 2 NcC 2/2021, v konaní o námietke zaujatosti sudcov Krajského súdu v Prešove, takto

rozhodol:

Sudcovia Krajského súdu v Prešove JUDr. Mariana Muránska, JUDr. Martin Baran a JUDr. Eva Šofranková nie sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 2 NcC 2/2021.

Odôvodnenie

1. Matka maloletého dieťaťa podaním z 29. januára 2021 uplatnila námietku zaujatosti podľa § 52 ods. 1 a nasl. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) proti sudcom Okresného súdu Vranov nad Topľou a súčasne aj proti sudcom Krajského súdu v Prešove. Uviedla, že z vyjadrenia navrhovateľa (otca maloletého dieťaťa) vyplývajú dôvodné obavy, pre ktoré konanie nebude spravodlivé a objektívne, nakoľko podpredseda Krajského súdu v Prešove, JUDr. Milan Majerník, je v príbuzenskom pomere s navrhovateľom. Navrhovateľ sa jej pri výmene názorov opakovane vyhrážal, že pozná podpredsedu krajského súdu, že ide o jeho rodinného príslušníka sa dozvedela až teraz.

2. Na Krajskom súde v Prešove, ktorému bola vec predložená na rozhodnutie o námietke zaujatosti sudcov Okresného súdu Vranov nad Topľou, bola zapísaná pod sp. zn. 2 NcC 2/2021 do senátu zloženého z predsedníčky senátu JUDr. Mariany Muránskej a členov senátu JUDr. Martina Barana a JUDr. Evy Šofrankovej. Tí sa k obsahu vznesenej námietky zaujatosti vyjadrili, že vo veci sa necítia byť zaujatí, sú bez pomeru k veci a nemajú žiadny vzťah k účastníkom konania.

3. Vzájomný vzťah medzi Civilným mimosporovým poriadkom (ďalej len „CMP“) a CSP je vymedzený

v § 2 ods. 1 CMP, podľa ktorého sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia CSP, ak tento zákon neustanovuje inak. Námietku zaujatosti bolo preto potrebné posudzovať podľa ustanovení CSP. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd nadriadený Krajskému súdu v Prešove (§ 54 ods. 2 CSP) preskúmal vec a posúdil opodstatnenosť námietky zaujatosti z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu v zmysle § 49 ods. 1 CSP a dospel k záveru, že námietka zaujatosti nebola podaná dôvodne.

4. V zmysle § 49 ods. 1 CSP je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu, ak so zreteľom na jeho pomer k sporu, k stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti.

5. Podľa čl. 48 ods. 1 veta prvá Ústavného zákona č. 460/1992 Zb. z 1. septembra 1992 v znení neskorších predpisov (ďalej len „ústavy“) nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi.

6. Účelom citovaného ustanovenia § 49 ods. 1 CSP je prispieť k nestrannému prejednaniu sporu, k nezaujatému prístupu súdu k stranám alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Z hľadiska uvedeného ustanovenia je právne významný vzťah sudcu so zreteľom na jeho pomer k sporu, v rámci ktorého vzťahu by mal sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia sporu a rozhodnutia o spore, alebo k stranám sporu, ktorý vzťah by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom pomere (tak pozitívnom alebo negatívnom) k nim, alebo k ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní.

7. Súčasťou práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd) je garancia toho, aby vo veci rozhodoval nezávislý a nestranný sudca. Ústavnoprávna úprava práva na spravodlivý proces zakotvená v čl. 46 ústavy zároveň na druhej strane zaručuje aj právo na to, aby právna vec strany sporu nebola odňatá zákonnému sudcovi, ktorý bol určený podľa zákonných pravidiel príslušnosti súdov (čl. 48 ods. 1 ústavy.) Obsahom práva na prerokovanie vecí pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodovania sporu pre zaujatosť. Jeho obsahom je len povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia sporu pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (napr. rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 73/97, sp. zn. I. ÚS 27/98, sp. zn. II. ÚS 121/03). V zásade teda platí, že v určitej právnej veci by mal rozhodovať nezávislý a nestranný sudca vecne a miestne príslušného súdu, určený rozvrhom práce príslušného súdu ako tzv. zákonný sudca, ktorý by sa už v ďalšom priebehu konania nemal meniť. Výnimku z ústavnej zásady nezmeniteľnosti zákonného sudcu predstavuje inštitút vylúčenia sudcu z rozhodovania, ktorý zákonom predpokladaným postupom a zo zákonom predpokladaných dôvodov pripúšťa, aby zákonný sudca bol vylúčený z ďalšieho rozhodovania.

8. Európsky súd pre ľudské práva pri posudzovaní nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru (napr. rozhodnutie vo veci Piersack proti Belgicku). Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom. Vychádza z prezumpcie nestrannosti, pokiaľ nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva dôkaz o skutočnej zaujatosti (napr. rozhodnutie vo veci Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vzniknúť pochybnosti o nestrannosti sudcu. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych príznakov. Uplatňuje sa tzv. teória zdania nezaujatosti, podľa ktorej platí, že „spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná“. Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (napr. rozhodnutie vo veci Delcourt proti Belgicku). Rozhodujúcim prvkom pri posudzovaní námietky zaujatosti zákonného sudcu je to, či obava strany je objektívne oprávnená a relevantná. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych dostatočne závažných skutočnostiach.

9. Z obsahu vznesenej námietky zaujatosti matkou maloletého dieťaťa, vychádzajúc z oboch uvedených hľadísk (objektívnej a subjektívnej stránky sudcovskej nezávislosti), najvyšší súd nezistil naplnenie predpokladov v zmysle § 49 ods. 1 CSP. Matka vo všeobecnosti namietla všetkých sudcov Krajského súdu v Prešove, neuviedla však žiadne konkrétne skutočnosti odôvodňujúce pochybnosti o nestrannosti a nezaujatosti sudcov senátu nadriadeného súdu 2 NcC, v zložení JUDr. Mariana Muránska, JUDr. Martin Baran a JUDr. Eva Šofranková, ktorí majú rozhodnúť o námietke zaujatosti vznesenej voči sudcom Okresného súdu Vranov nad Topľou. Ich kolegiálny vzťah s podpredsedom súdu Krajského súdu v Prešove, JUDr. Milanom Majerníkom, nezakladá dôvodné pochybnosti o ich nezaujatosti. Matka vo všeobecnosti poukázala na vzťah nadriadenosti JUDr. Milana Majerníka ako podpredsedu súdu k ostatným sudcom ako jeho podriadeným, netvrdila však žiaden konkrétny či špecifický vzťah s členmi senátu 2 NcC. Najvyšší súd v tejto súvislosti upriamuje pozornosť na to, že medzi predsedom či podpredsedom súdu a sudcami nimi riadeného súdu nie je vzťah nadriadenosti a podriadenosti, predsedovia a podpredsedovia súdov sú orgánmi riadenia správy súdov a nemajú možnosť zasahovať do rozhodovacej činnosti sudcov nimi riadeného súdu.

10. Do pozornosti najvyšší súd dáva aj opakovane vyslovený názor, že vzájomné vzťahy medzi sudcami sú založené na profesionalite a kolegiálnosti. Ak kvalitatívne znaky ich vzťahov neprekročia hranicu profesionálnosti a kolegiálnosti, nemožno mať bez ďalšieho pochybnosti o nezaujatosti sudcu. Až v prípade, že by vzájomný vzťah sudcov prerástol cez rýdzo profesionálny rámec výkonu funkcie sudcu a nadobudol charakter bližšieho osobného vzťahu, išlo by o dôvod vylučujúci sudcu z prejednávania a rozhodovania sporu (viď napríklad rozhodnutia sp. zn. 1 Nc 40/2014, 2 Nc 8/2015, 3 Nc 4/2016, 4 Nc 6/2015, 5 Nc 1/2015, 7 Nc 53/2013, 8 Nc 39/2014). Aj ústavný súd zastáva názor, podľa ktorého (len) kolegiálne vzťahy medzi sudcami nemôžu byť dôvodom na spochybnenie ich nestrannosti a na ich vylúčenie z prerokúvania sporu (viď napríklad IV. ÚS 345/09, IV. ÚS 124/2010, I. ÚS 352/2010).

11. Z týchto dôvodov nadriadený súd Krajskému súdu v Prešove rozhodol o nevyhlúčení namietaných sudcov z prejednávania a rozhodovania vecí vedenej na Krajskom súde v Prešove pod sp. zn. 2 NcC 2/2021. Keďže najvyšší súd nevyhlúčil zákonných sudcov, ktorí by mali vec prejednať a rozhodnúť, nerozhodoval o vylúčení ďalších sudcov krajského súdu (§ 55 CSP), a tým ani nie je dôvod prikázať vec inému krajskému súdu z dôvodu nutnosti (§ 39 ods. 1 CSP).

12. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.